

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 20.05.1966, sp. zn. 6 Tz 19/66, ECLI:CZ:NS:1966:6.TZ.19.1966.1

Číslo: 2/1967

Právní věta: I. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 180 odst. 3 písm. b) tr. zák. předpokládají, že činem uvedeným v odst. 2 písm. b) § 180 tr. zák. byla způsobena těžká újma na zdraví nebo smrt jedné nebo nejvýše dvou osob a podle § 180 odst. 4 tr. zák., že takovým činem byla způsobena těžká újma na zdraví nebo smrt nejméně tří osob. II. K výkladu ustanovení § 88 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 20.05.1966

Spisová značka: 6 Tz 19/66

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Obecné ohrožení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 180 odst. 2 písm. b)
§ 180 odst. 3 písm. b)
§ 180 odst. 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem okresního soudu v Jihlavě ze dne 7. 1. 1966 sp. zn. 1 T 236/65 byl obviněný A uznán vinným trestným činem obecného ohrožení podle § 180 odst. 1, 2 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák., kterého se dopustil tím, že dne 5. listopadu 1965 nezajistil jako úpravčí tratě a odpovědný vedoucí čtyři dělníky pracujících na opravě kolejiště jejich bezpečnost postavením výstražných terčů a předsunutých bezpečnostních hlídek ke krytí obou stran pracoviště a neinformoval se o předpokládaném průjezdu vlaků, takže postřehl příjezdující vlak až v posledním okamžiku, kdy již nebylo možno vyklidit kolejiště, a tak zavinil smrtelné zranění čtyř dělníků.

Ustanovením okresního soudu v Brně ze dne 28. 1. 1966 sp. zn. 2 To 20/66 bylo odvolání okresního prokurátora podané proti rozsudku okresního soudu podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Nejvyšší soud ke stížnosti genrálního prokurátora vyslovil, že tímto usnesením byl porušen zákon v ustanovení § 180 odst. 3 písm. b) tr. zák., zrušil toto usnesení a přikázal krajskému soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Okresní soud na základě provedených důkazů správně zjistil, že obviněný A zanedbal a porušil jako odpovědný pracovník důležité bezpečnostní předpisy obsažené v ustanovení § § 41, 42 předpisu OP 16 a v ustanovení § § 24, 26 předpisu S 45, a to tím, že před započítím práce nepostavil výstražné terče ke krytí pracovní čety, neoznámil práci na trati sousedním železničním stanicím, neinformoval se ani o dopravní situaci, zejména o jízdě mimořádného vlaku a nepostavil za snížené viditelnosti dvě bezpečnostní hlídky. Ke krytí pracovní čety vyslal totiž pouze jediného pracovníka jako předsunutou hlídku, aniž ho však vybavil předepsanými návěstními pomůckami. Předepsané bezpečnostní opatření neučinil ani v průběhu práce, kdy se viditelnost v důsledku mlhy neustále zhoršovala, přičemž celková situace byla ztížena i tím, že při práci byly používány elektrické podbíječky, které spolu s agregátem vyrábějícím elektrickou energii vyvolávají silný hluk, podstatně snižující slyšitelnost projíždějících vlaků. Kromě toho obviněný, který střežení pracovní čety hodlal provádět sám, neboť, jak na svou obhajobu uváděl, nemohl druhou hlídku postavit pro nedostatek pracovníků, také sám pracoval, zejména při měření a provádění zdvihu kolejnice do žádoucího postavení. Okresní soud správně usoudil, že zjištěné jednání obviněného, které je vědomou nedbalostí ve smyslu § 5 odst. a) tr. zák., mělo za následek železniční neštěstí, při němž byly usmrceni čtyři dělníci. Vzhledem k tomu, že obviněný uvedeným jednáním způsobil obecné nebezpečí ve smyslu ustanovení § 179 odst. 1 tr. zák., a že takový čin spáchal z nedbalosti tím, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, příp. funkce a uloženou mu podle zákona, je nepochybné, že spáchal trestný čin obecného ohrožení podle § 180 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. Potud je také třeba považovat právní kvalifikaci uvedenou v rozhodnutí okresního i krajského soudu za správnou.

Oba soudy však pochybily v další části právního hodnocení. Zatímco okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle odst. 3 písm. b) § 180 tr. zák. předpokládají, aby činem uvedeným v odst. 2 písm. b) byla způsobena těžká újma na zdraví nebo smrt jedné nejvýše dvou osob, spočívající předpoklady pro použití právní kvalifikace podle odst. 4 § 180 tr. zák. na způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti činem uvedeným v odst. 2 písm. b) více lidem. Přitom za více lidí je možné považovat nejméně tři osoby. Liší se tedy oba odstavce od sebe závažností následku.

Podle § 88 tr. zák. přihlédne se k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, jen tehdy, jestliže pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Přitom je třeba u stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost vycházet z ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák., ve směru zavinění z ustanovení § 6 tr. zák. Podle § 3 odst. 4 tr. zák. je pak stupeň nebezpečnosti činu pro společnost určován zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou.

Jak již bylo výše zdůrazněno, obviněný hrubým způsobem porušil celou řadu bezpečnostních předpisů, ačkoliv byl zkušeným pracovníkem a krátce před nehodou byl z předpisů vyzkoušen. Jeho jednání mělo za následek ztrátu čtyř lidských životů, které nelze ničím nahradit. Rovněž okolnosti, za kterých byl čin spáchán, svědčí v neprospěch obviněného. Bylo zjištěno, že již při příchodu na pracoviště byla na pracovišti mlha, která houstla, a ani tato skutečnost nepřiměla obviněného, aby postavil druhou hlídku. obviněný neučinil nic, aby podle příslušných předpisů byla bezpečnost pracovní čety zajištěna. K tragickému neštěstí nedošlo však jen proto, že nepostavil bezpečnostní hlídku, ale též proto, že nepostavil výstražné terče a neuvědomil oba výpravčí okolních železničních stanic, že s četou na trati pracuje. Navíc spoléhal, že mimořádný vlak uvedený v grafikonu dopravy nepojede a ani se neinformoval o dopravní situaci. Jde tedy z jeho strany o vědomé porušení celé řady důležitých bezpečnostních předpisů a opatření, tedy o nejvýraznější nedbalostní zavinění.

Pro zhodnocení stupně nebezpečnosti činu pro společnost nemá podstatného významu skutečnost, že obviněný nepostavil bezpečnostní hlídky pro nedostatek pracovníků v četě. Obviněný totiž porušil řadu dalších velmi důležitých bezpečnostních předpisů, jejichž dodržení a splnění neodviselo od počtu pracovníků čety, nýbrž výlučně od jeho svědomitosti a odpovědnosti při plnění jeho funkce

vedoucího čety. Jeho jednáním byl porušen jeden z nejdůležitějších chráněných zájmů, totiž zájem na bezpečnosti práce a ochraně zdraví při práci, celé počínání obviněného svědčí o jeho malé svědomitosti a odpovědnosti právě při zajišťování bezpečnosti pracovníků, kteří s ohledem na druh vykonávané práce a její podmínky nemohou sami sledovat, zda jim na trati nehrozí nebezpečí.

Značný stupeň nebezpečnosti činu obviněného nemůže příznivě ovlivnit ani skutečnost, že sám s četou dělníků pracoval a byl s nimi vystaven stejnému ohrožení. Je osobní riskování nemůže mít vliv na posouzení závažnosti jednání z hlediska zájmů společnosti i osob, pracujících pod jeho dohledem. Konečně třeba přihlídnout k tomu, že obžalovaný jako zkušený pracovník ČSD spoléhal na to, že mimořádný vlak, vyznačený v grafikonu dopravy, nepojede, aniž by se byť jen pokusil zjistit, zda jeho domněnka má vůbec nějaké opodstatnění. Ve prospěch obviněného není také možno hodnotit, že v průběhu práce se zvětšovala mlha. Tato skutečnost právě s ohledem na pracovní podmínky (hluk sbíječek a kompresoru) jej měla vést k maximálnímu zabezpečení pracujících čety všemi prostředky stanovenými příslušnými předpisy. Jde tedy vesměs o tak závažné okolnosti, které podstatně zvyšují stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost.

Nesprávný je právní názor obou soudů, že ustanovení § 180 odst. 4 tr. zák. se týká pouze železničních katastrof značného rozsahu, neboť takový názor je v rozporu se zněním a smyslem zákona. (Srovnej obdobný právní termín způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti více osob u ustanovení § 224 odst. 3 tr. zák.). Proto také rozsah zákonné trestní sazby § 180 odst. 4 tr. zák. od tří do deseti let (stejně jako § 224 odst. 3 tr. zák.) umožňuje soudu postihnout pachatele trestných činů obecného ohrožení, kteří zavinili těžkou újmu na zdraví nebo smrt více osob, a nedopadá tedy pouze na typické železniční katastrofy.